

# SVE ZA 5

## OBRAZOVANJE

JE LI HRVATSKA SPREMNA ZA CJELODNEVNU ŠKOLU

# O modelu školovanja svoje djece trebaju odlučivati i roditelji

OBJAVLJENO: 4. LISTOPADA 2023.

NAPISAO: SVE ZA 5



Ove godine u 64 osnovne škole krenuo je pilot projekt cjelodnevne škole, a mišljenja javnosti, prvenstveno roditelja i nastavnika o njemu su i dalje izrazito podijeljena. Jedan mali dio roditelja je, u znak protesta i neslaganja s tim reformskim zahvatom, ispisivao djecu iz škola u kojima se provodi i prebacivao ih u škole koje će njime biti obuhvaćene, najvjerojatnije, tek za četiri godine, računajući na to da je još uvijek vrlo neizvjesno hoće li zaista i zaživjeti u svim školama.

Podijeljena su i mišljenja nastavnika i ravnatelja, iako oni nisu u prilici da jasno, poput roditelja, iznose svoje mišljenje.

Mi smo za komentar pilot projekta i namjere da se cjelodnevna nastava od 2027. godine uvede u sve škole pitali tri stručnjakinje iz područja obrazovanja – pedagoginju **Katarinu Marini**, psihologinju **Leu Čorić** i sveučilišnu profesoricu, psihologinju **Mirjanu Nazor**.

Iako su njezina djeca, kako sama kaže, vrlo davno izišla iz osnovne škole, prof.dr. Mirjana Nazor je za razliku od svojih mlađih kolegica, otvorenija prema cjelodnevnoj školi i ne smatra da bi taj projekt trebao imati negativan utjecaj na socijalni i obiteljski život učenika.

Sve tri naše sugovornice slažu se da će biti izazovan, kako za učenike, tako i za njihove obitelji, ali i nastavnike i ravnatelje.

***– Vrijeme će pokazati koji su nedostaci i prednosti samog projekta. U eksperimentalni program prijavljene su škole koje imaju infrastrukturne uvjete za to, izrađeni su novi kurikulumi za nove predmete, učitelji su dobili drugačija zaduženja, a kako će školovanje u realitetu izgledati to ćemo tek vidjeti. Iako je ministarstvo najavilo da će se svima omogućiti ono što je potrebno za uvođenje cjelodnevne škole, ipak mislim da je kod nas infrastruktura najdeficitarnija. Što se tiče kadrova čini se da nikad***



Katarina MARINI

***nije bilo teže pronaći učitelje iz STEM područja, a suradnja s roditeljima je često izazov s ovim pilot projektom ili bez njega – odmah na početku razgovora kaže nam pedagoginja Katarina Marini.***

Smatra da je boravak na jednom mjestu duži vremenski period, bez obzira na ponuđene aktivnosti, opterećenje i za dijete, ali i za odraslu osobu.

***– Naravno da uvijek ima osoba kojima će to odgovarati. Može se reći da su učenici razredne nastave izvukli deblji kraj makar što***

***se tiče duljine obvezne nastave dok je u predmetnoj nastavi ono što je obavezno ostalo manje-više isto. U ovom pilot projektu odmori su malo drugačije koncipirani, uvedena je tzv. rekreacijska stanka, uvedeni su i novi predmeti pa ćemo tek vidjeti kakva će ponašanja djeca kroz ponuđeno iskazati. Najmlađima, pogotovo djeci prvih razreda sama škola predstavlja veliku promjenu, novitet i frustraciju s kojom se moraju naučiti uskladiti tako da vjerujem da će to vrijediti i za ovaj oblik nastave – ističe Marini.***

## Zapitati se na što navikavati djecu

Sumnja da učenici nakon nastave mogu motivirano i svrsishodno usvajati određena znanja koja se od njih očekuju te podsjeća da ipak roditelji mogu

izabrati između dva programa B1 i B2 i tako utjecati na slobodno vrijeme i izvanškolske aktivnosti svoje djece.

***Dodaje da se učenicima prvih razreda boravak u školi postupno produžava, da to prakticiraju brojne škole, te da je dio djece do sada bio u produženom boravku, i da prihvaćanje škole, pa i cjelodnevne ovisi od djeteta do djeteta.***

***– Djeca se naviknu na razne stvari samo što se mi odrasli trebamo zapitati na što želimo navikavati djecu*** – upozorava pedagoginja Marini pitajući koja je svrha toga da djeca cijeli dan provedu u školi.

Istina je da je škola uz obitelj i okolinu u kojoj živimo jedan od najvažnijih čimbenika koji utječe na razvoj i formiranje pojedinca. No, postoji cijeli jedan svijet izvan zidova stanova, ureda, ustanova i poslova koje radimo. Možda bi njega svi zajedno trebali više istraživati – zaključuje. Na brojne primjedbe da će zbog cjelodnevne škole patiti socijalni život djece i obiteljski odnosi direktno kaže:

***– Za mentalno zdravlje djece, ali i odraslih je važno da život provode na različitim mjestima i na različite načine. Bilo bi dobro da mozak prima informacije iz drugačijih okolina ili makar onih koje su djeca ili roditelji sami odabrali. Ova preorganiziranost i institucionaliziranost slobodnog vremena djece odmiče ih od istraživanja, maštanja, slobode i traženja. Sve smo im ponudili, osmislili i organizirali, a čega će se oni sjetiti i kako će se razvijati ako je sve tu nadohvat ruke? Obiteljski odnosi i druženja već pate, rekla bi čak više u gradskim sredinama. Ako bi se nekim slučajem u školi mogla usvojiti sva potrebna znanja da se kod kuće ne mora ništa raditi, ako im je ponuđen sport kojeg žele i izađu iz škole u 17 sati neopterećeni i spremni samo za igranje i opuštanje možda ne bi patio njihov život izvan. No, taj model nije za svu djecu i ja ga nikome ne bi nametala*** – naglašava.

Prema njezinom mišljenju u Hrvatskoj se puno radi na formi i promjeni forme, dok se, upozorava, sadržajno u školama ništa značajno ne mijenja.

***– Ključno je to da danas kao društvo izgledamo nespremni na probleme s kojima se djeca susreću, iz škola i dalje izlaze neopremljeni za stvaran život s hrpom činjeničnog znanja, kopiramo zastarjele modele europskih i inih država koje dok se kod nas ovo događa prelaze na potpuno drugačije oblike učenja i poučavanja. Povijesno gledano, škola kao institucija nije mogla niti je pratila razvoj društva kod nas pa to ne radi ni u ovom slučaju.***

Pedagoginja Marini za svoje bi dijete izabrala školu s produženim boravkom i ukoliko bi to financijski mogla odlučila bi se za alternativne školske modele. U svakom slučaju, smatra da roditelji moraju imati mogućnost izbora.

**I psihologinja Lea Čorić** naglašava da roditelji trebaju imati mogućnost izbora, smatrajući da su za cjelodnevnu školu veliki izazovi infrastruktura, kadrovi i suradnja prosvjetne vlasti i škola s roditeljima.

***– Škola je kao odgojno-obrazovna ustanova produžena ruka roditeljima, a oni su prvi odgovorni za odgoj i obrazovanje svoje djece. Važno je čuti mišljenja roditelja kako bi se prepoznale njihove potrebe i ponudilo se rješenje koje im najbolje odgovara.***

***Uvođenjem cjelodnevne škole djeci će se dodatno uskratiti vrijeme za druženje s obitelji, vrijeme za slobodnu i***



Lea ČORIĆ

***nestrukturiranu igru pa i vrijeme za dobru staru dosadu, za zastati i samo biti. Sve navedeno je potrebno za uravnotežen razvoj djeteta bilo koje dobi, ne samo djece u razrednoj nastavi. Djeca trebaju slobodno vrijeme u poznatoj i opuštenoj okolini*** – objašnjava psihologinja Čorić.

## Manje vremena za obitelj

Smatra da je opasno učiti djecu da su učenje i obaveze vezani isključivo za školu. – Ne učimo radi ocjene, diplome, društvenog statusa ili bilo koje druge vanjske nagrade. Učimo jer je učenje uzbudljivo i pomaže nam da rastemo. Povezivanje učenja samo sa školom vodi opasnosti da djecu za učenje motiviraju upravo vanjske nagrade, a ne sam proces učenja. Djeca tako gube istraživački duh i ljubav prema učenju općenito.

***– Nadalje, od početka školovanja roditelji vode dijete u procesu planiranja i izvršavanja školskih obaveza kako bi djeca naučila sama organizirati svoje vrijeme i preuzela odgovornost za svoje obaveze. Ako djeca to više ne budu učila raditi samostalno, već će škola za njih organizirati vrijeme kada će učiti i pisati zadaće, uskratit ćemo im vrijedno područje za vježbanje samoregulacije, organizacije, planiranja i preuzimanja odgovornosti, a ostavit ćemo ih i s manje vremena da iste vještine vježbaju u obiteljskom okruženju u kućanskim poslovima*** – kaže psihologinja Lea Čorić, naglašavajući da roditelji moraju voditi računa kako bi djeci i nakon izvanškolskih aktivnosti ostalo dovoljno slobodnog vremena.

Smatra da bi učenici trebali provoditi 3–5 sati u školi najviše, kako bi imali dovoljno kapaciteta za fokusiranu pažnju i kvalitetan rad, ali i slobodno vrijeme kod kuće.

***– Produljivanjem vremena provedenog u školi automatski se oduzima od vremena za sve ostalo. Druženja u školi i izvan škole znatno su drugačija po svom okruženju i atmosferi, svakako su obje vrste druženja potrebne djeci. Djeca kući dolaze kasnije i iscrpljenija. Naravno da će imati manje kapaciteta za obaveze u kući, manje vremena za druženje s obitelji i to***

***svakako može utjecati na kvalitetu obiteljskih odnosa – upozorava. Po njezinom mišljenju puno bolja opcija od cjelodnevne škole bio bi produženi boravak jer bi pogodovala dijelu roditelja koji su zadovoljni prijedlogom cjelodnevne nastave, a ne bi izazivala negodovanje roditelja koji njime nisu zadovoljni. Sama bi, kaže, za svoje dijete uvijek izabrala model u kojem će imati više vremena za obitelj.***

Za razliku od svojih mlađih kolegica, sveučilišna profesorica **psihologinja prof. dr. Mirjana Nazor** ne smatra da će cjelodnevna škola narušiti obiteljske i socijalne odnose učenika, vjeruje da škole koje su u pilot projektu imaju odgovarajuću infrastrukturu, a dojma je da roditelji nisu detaljno obaviješteni o promjenama koje donosi cjelodnevna škola te da komunikacija s njima često nije bila jednoznačna i jasna.

***– Koliko sam uspjela iščitati program, opterećenje ne bi trebalo biti uzrok brige roditelja. Program ističe da postoji sloboda i fleksibilnost da svaka škola sama odredi trajanje rekreacijske pauze i trajanje vremena za ručak. Čini mi se da će biti lakše nego u redovitoj školi boriti se s padom motivacije učenika ili umorom. Što se nastavnih obveza tiče, djeca bi kako je planirano doista sve trebala završiti u školi. Bit će ponuđene izvannastavne i izvan školske aktivnosti koje bi trebale omogućiti zadovoljavanje različitih interesa učenika. Naravno, što će se uistinu nuditi djeci u okviru programa B1 i B2 veliko je pitanje. Ideja je dobra, ali kakva će biti realizacija, to će se tek vidjeti. Poteškoće bi se uistinu mogle javiti kod djece koja pohađaju glazbenu školu ili treniraju neku sportsku aktivnost. Kako to uskladiti s pohađanjem nastave, uistinu je logično pitanje*** – kaže prof.dr. Nazor dodajući da broj sati provedenih u školi ne bi trebao biti problem ako je to vrijeme ispunjeno sadržajima primjerenim dobi djece.

## Djeca se najviše družu s mobitelima

Profesorica Nazor ne misli da će produženi boravak u školi ugroziti socijalne odnose učenika. Činjenica je da će biti više orijentirani na svoje



Mirjana NAZOR

vršnjake iz razrednog odjela, ali dodaje da će izvanškolske aktivnosti i aktivnosti u slobodno vrijeme obuhvatiti i djecu iz drugih odjeljenja.

***– Ponekad i nešto mlađe, ali i nešto starije što će biti korisno za socijalne kontakte. Međutim, pitam se koliko danas školska djeca uistinu međusobno komuniciraju kako u školi tako i tijekom neke izvanškolske aktivnosti. Često, za vrijeme odmora svako dijete drži svoj mobitel u rukama i bulji u ekran, a izravne komunikacije među njima ima vrlo malo. Dileme nema***

***da je korisno da djeca imaju širu mrežu poznanstava, ali to je moguće ostvariti, neovisno o cjelodnevnoj školi, samo u većim sredinama. U manjim mjestima ista se djeca sreću i u školi i izvan nje – ističe.***

Ukoliko učenik u cjelodnevnoj školi obavi sve što treba, u tom slučaju s obitelji bi mogao provoditi kvalitetnije vrijeme, neopterećen školskim obvezama.

***– Druženje s djetetom može biti opuštenije, ispunjenije onim što svih veseli, bez gledanja na sat i razmišljanja je li sve za školu učinjeno – zaključuje prof. Nazor. Dodaje da ako se realizacija projekta bude odvijala u skladu s onim što je planirano, trebalo bi obogatiti dječji život jer se u programu ističe da će dio učenja biti usmjeren na konkretne aktivnosti,***



***trebao bi funkcionirati princip “uradi sam“, poticat će se kreativnost i stvaralaštvo. Bude li se to uistinu realiziralo, bit će sjajno.***

Nakon svog dugogodišnje profesionalnog iskusta u radu s učenicim i studentima prof.dr. Nazor kaže da je teško reći što bi za učenike bilo bolje – cjelodnevna nastava ili produženi boravak. Smatra da to ovisi i o opremljenosti škola, prostornim i kadrovskim uvjetima.

***– Kao ideja cjelodnevna škola mi se čini jako dobra zamisao, ali ponavljam, sve ovisi o realizaciji. Nažalost, imamo iskustva u različitim područjima života da dobre, čak briljantne ideje propadaju zbog površnog i neodgovornog ponašanja onih koji bi ih trebali realizirati*** – ističe prof. Mirjana Nazor.

Na brojne polemike o tome je li cjelodnevnu školu trebalo uvjesti bez konzultacija s roditeljima i otpor dijela roditelja prema tom projektu ministarstva obrazovanja prof. Nazor kaže:

***– Uvijek je dobro ako možemo sami izabrati kako ćemo provoditi vrijeme, pa tako i kako ćemo školovati djecu. Ali, nikada svi roditelji neće prihvatiti iste stvari. Trebalo bi se rukovoditi mišljenjem većine i pokušati vidjeti koji su glavni razlozi protivljenja. Jer, vjerojatno se neki mogu otkloniti, a neki su možda i posljedica neprihvatanja „novotarija“ ma kakve one bile. Na mišljenje i stavove roditelja svakako će utjecati i zadovoljstvo/nezadovoljstvo djeteta nakon nekoliko tjedana provedenih na nov način*** – zaključuje.

.....

Napisala: **Irena Kustura Rosandić**

.....

***\* Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.***